

PRIVREDNI RAZVOJ

8. Makroekonomsko planiranje

Struktura:

1. **Pojam i osnovni oblici savremenog makroekonomskog planiranja**
2. **Tipovi makroekonomskog planiranja**
3. **Indikativno planiranje u Francuskoj**
4. **Makroekonomsko planiranje u Japanu**
5. **Supranacionalno planiranje**
6. **Nedostaci makroekonomskog planiranja**
7. **Predviđanje – svojevrsni vodič makroek. planiranja**
8. **Projektovanje kao instrument makroek. planiranja**
9. **Međusektorski modeli kao analitička osnova makroekonomskog planiranja**

Makroekonomsko planiranje

UPRAVLJANJE PRIVREDOM

SPONTANA
(AUTOMATSKA)
REGULACIJA

SVJESNA
(SPOLJAŠNJA)
REGULACIJA

a) MAKROEKONOMSKO
PLANIRANJE

b) MAKROEKONOMSKA POLITIKA

- Monetarna
- Fiskalna
- Spoljnoekonomska
- Inovaciona
- Ekološka

- Makroekonomsko planiranje i ekonomska politika – osnovni instrumenti makroekonomskog upravljanja razvojem

- Makroekonomsko planiranje se pojavilo u zemljama razvijenog tržišta u vremenu nakon II svjetskog rata

-Najprije, 1946. godine, ono se kao instrument državnog intervencionizma pojavilo u Francuskoj, - nešto kasnije i u nordijskim zemljama, - a zatim i u Holandiji, Belgiji, Italiji, Grčkoj, Japanu, Južnoj Koreji, itd.

- Valja međutim, napomenuti da se i tada planiranje ispoljavalo kroz tzv. **sistem programiranja i makroekonomske politike**, tako da danas SAD, pored Njemačke, važe za sredinu u kojoj **ne postoji** sistem makroekonomskog planiranja.

Pojam makroekonomskog planiranja

- Sistemom MEP se nagovještavaju, a dobrim dijelom i stvaraju, stimulatívni uslovi poslovanja
- MEP se sve više usmjerava u pravcu preciziranja konkretnih alokacionih rešenja, tj. uređivanja odnosa među pojedinim ekonomskim subjektima na način koji je najpoželjniji sa stanovišta funkcionisanja egzistirajućih institucionalnih aranžmana
- MEP se može identifikovati sa **informacionim sistemom** koji emituje adekvatne informacije za donošenje upravljačkih odluka pojedinih p-ća
- MEP podstiče razmjenu informacija, objašnjava pogodnosti i upozorava na ograničenja u poslovanju pojedinih subjekata
- **MEP je organizaciona djelatnost fokusirana na prikupljanje, preradu i širenje informacija o razvoju**

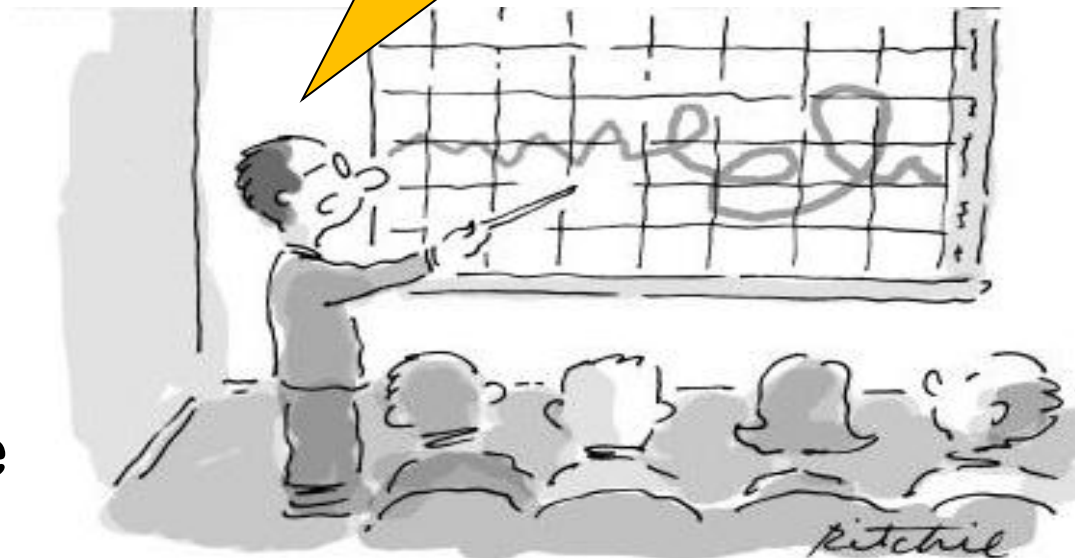
Zadaci MEP u tržišnim privredama

- **Najvažniji zadaci MEP u razvijenim tržišnim privredama** u kojima ovaj sistem postoji :
 1. vrednovanje privrednog razvoja,
 2. predviđanje (prognoziranje) privrednunaravnog razvoja,
 3. koordinaciona funkcija (*ex ante*),
 4. informaciona funkcija,
 5. propulzivna funkcija,
 6. mobilizaciona funkcija,
 7. zadovoljavanje kolektivnih preferencija,
 8. korektivna funkcija,
 9. planiranje institucionalne izgradnje i ekonomske politike,
 10. usklađivanje interesa i zavođenje discipline u ponašanju organa javne vlasti

Osnovni oblici savremenog makroekonomskog planiranja

1. Neposredno alokativno planiranje
2. Planiranje makroekonomske politike
3. Planiranje institucionalne strukture privrede

Kao što možete vidjeti, tržišna prognoza je prilično krivudava u sljedećem kvartalu...

"As you can see the market forecast is quite loopy in the next quarter."

Uzroci širenja polja državnog upravljanja:

1. Porast međusobne povezanosti ekonomskih jedinica/subjekata
2. Rast neizvjesnosti o zbivanjima u budućoj privrednoj aktivnosti
3. Širenje monopolskih prilika i suzavanje konkurencije
4. Rast i povećanje udjela sektora djelatnosti netrzišne privrede u društvenoj proizvodnji
5. Spoljni ili posredni efekti
6. Tržišni mehanizam reprodukuje nepravilnu raspodjelu dohotka
7. Tržišni mehanizam slabo obavlja funkciju uskladjivanja privrednog razvoja

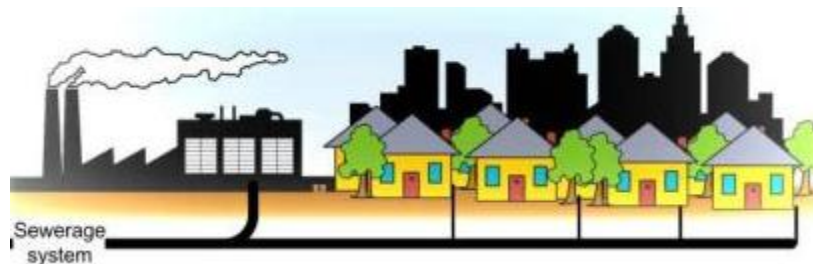
Potreba za državnom intervencijom se javlja ako:

1. Ne postoji savršena konkurencija
2. Ne postoje sva potrebna tržišta
3. Postoje značajni eksterni efekti
4. Postoje javna dobra
5. Postoje bilo koji razlozi koji ne omogućavaju postizanje ravnoteže

Reminder!
Podsjetnik

1. Neposredno alokativno planiranje

- Odnosi se na **velike investicione projekte** kod kojih očekivanje da konkurencija i tržišni mehanizam budu efikasni alokatori faktora nije realno
- U sektorima u kojima se očekuje direktna odgovornost države za brojna ekonomska pitanja i rješavanje problema (infrastrukturnog) ograničenja razvoja **/transport, komunikacije, komunalije, podsticanje razvoja industrija “u razvoju”, očuvanje prirodnih izvora i ukupnih resursa, agrobudžet, industrije u zaostajanju.../**
- Vojni kompleks, putna mreža, željeznički saobraćaj, komunalne usluge i lokalna infrastruktura - povećavaju svoj udio u BDP i samim tim šire polje državne kontrole i intervencije
- Treba dodati zatim: obrazovanje, zdravstvena djelatnost, NIR(opšte koristi koje se ne mogu zadovoljiti samo putem tržišta), dio stambene izgradnje u javnom sektoru
- U mnogim ekonomijama, država vlasnički participira u različitim industrijskim sektorima, posebno u energetici i metalurgiji i sl.
- U tom smislu, direktni, administrativni, na državnim nadležnostima i finansijama zasnovani alokativni zahvati - **veliki projekti i neponovljivi poduhvati** - zahtijevaju i neposredno alokativno planiranje, tj. administrativno postavljeno planiranje direktnih alokativnih zahvata, bez obzira o kom je ekonomskom sistemu riječ.
- **Zajednički projekti** (koji se mogu **finansirati** iz budžeta, zajmova, kroz privatno-javno partnerstvo, iz privatnih izvora i kombinovanim metodima) su efikasan instrument usmjeravanja razvoja jedinstvenih tehnoloških sistema

2. PLANIRANJE MAKROEKONOMSKE POLITIKE

- Razvojna strategija i iz nje proizašla ekonomska politika sadrže globalne ciljeve i osnovna ekonomsko - politička usmjerenja razvoja
- Usljed nestabilnosti, neizvjesnosti i monopolizovanosti savremenog tržišta uspostavlja se **jedinstvo planiranja i ekonomske politike**
- To znači da je **planiranje povezano s cjelinom ekonomske politike i ukupnim aktivnostima države**
- **Država utvrđuje koncepciju i strategiju društveno ekonomskog razvoja** i na osnovu nje vodi efikasnu ekonomsku politiku, usmjerenu na ostvarivanje makroekonomske stabilnosti, privrednog rasta i razvoja
- U tržišnom sistematskom ambijentu **PLANIRANJE I EKONOMSKA POLITIKA** čine cjelinu konzistentnih ciljeva, parametara, mjera i sredstava
- Strategija – način ostvarivanja postavljenih ciljeva razvoja, analitička veza plana i ekonomske politike

Međudnos planiranja i realizacije razvojnih ciljeva, strategije i ekonomske politike

CILJEVI RAZVOJA	Planiranje ciljeva i definisanje prioriteta	(1) planiranje ciljeva ekonomskog i društvenog razvoja
IZNALAŽENJE NAJBOLJIH NAČINA REALIZACIJE - STRATEGIJA	Okvirna razvojna strategija AP za realizaciju strategije Prostorno planiranje Sektorske strategije sa AP Horizontalne strategije Zajednička tijela za koordinaciju i izvještavanje	(2) Planiranje i koordinacija u sprovođenju srednjoročne razvojne strategije
PRAKTIČNO OSTVARIVANJE TIH NAČINA – EKONOMSKA POLITIKA	= Definisanje godišnjih programa ekonomske politike	(3) sprovođenje seta mjera ekonomske politike

Godišnji plan mjera EP

- godišnji plan ekonomske politike određene ekonomije sadrži šest sukcesivnih faza u procesu njenog kreiranja i realizacije:
 - 1) utvrđivanje objektivnog **stanja** privrede
 - 2) utvrđivanje liste i stepena prioriteta **ciljeva** EP
 - 3) izbor ekonomskih subjekata i institucija
 - 4) utvrđivanje **mjera EP**
 - 5) **praćenje primjene** mjera EP i
 - 6) **korigovanje** pojedinih mjera ili čitavog koncepta ekonomske politike

STRATEGIJA

(privrednog razvoja, regionalnog razvoja, pridruživanja/pristupanja EU, održivog razvoja, sektorska strategija...)

Akcioni plan za prvi period realizacije Strategije			Akcioni plan za drugi period realizacije Strategije			Akcioni plan za treći period realizacije Strategije...	
Cilj	Aktivnost/ Mjera	Nosilac	Vrem- enski okvir	Indikator realizacije	Faktor rizika	Nivo realiza- cije	Finansijski okvir (budžet, grant, kredit, PPP, ostali izvori..)
ŠTA	KAKO	KO	KAD				

Reminder!
Strategije PR,
Prvi dio!

Zaostajanje i efikasnost makroekonomske politike

Utvrdživanje:
Osnovi politike
razvoja, t.3

Problem vremenskog jaza (time lag) - **podjele vremenskog zaostajanja:**

1. Vrijeme koje protekne od momenta nastanka nekog poremećaja u privredi pa do trenutka kada nosioci EP zaključe da je svrsishodan konkretan oblik državne intervencije naziva se **SAZNAJNO ZAOSTAJANJE (RECOGNITING LAG)**.
2. Takođe, neophodno je da protekne određeno vrijeme od momenta konstatovanja neophodnosti korišćenja konkretne mjere EP, pa do momenta definisanja instrumenata pomoću kojih će se u privrednom sistemu djelovati u pravcu obezbjeđenja odgovarajuće korekcije. Ovo je tzv. **AKCIONO ZAOSTAJANJE (ACTION LAG)**.
3. Saznajno i akciono zaostajanje čine **UNUTRAŠNJE ZAOSTAJANJE (INSIDE LAG)** u sprovođenju makroekonomske politike.
4. Nasuprot njemu, postoji i **SPOLJAŠNJE ZAOSTAJANJE (OUTSIDE LAG)**, tj. vremenski interval koji dijeli početak primjene određenog instrumenta EP od početka njegovog djelovanja - na promjenu pojedinih makroekonomskih varijabli u željenom smjeru. Ukratko, spoljašnje zaostajanje odnosi se na **vrijeme potrebno da preduzete mjere donesu određene rezultate** nakon trenutka njihovog preduzimanja.

Instrumenti EP

- Država ostvaruje svoje ciljeve putem instrumenata:

1. **JAVNIH FINANSIJA** (uticaj na prihode i rashode državnog budžeta)

a) U državne rashode spadaju: državne investicije, subvencije privredi, transferi domaćinstvima, obaveze po javnom dugu, kupovima roba i usluga, plate i najamnine, transferi u inostranstvo, a u

b) državne prihode ubrajamo: direktne poreze stanovništva, direktne poreze preduzeća, porez na dodatu vrijednost, carine, doprinose za socijalno osiguranje, poreze na imovinu, poreze na nasljeđe i transfere iz inostranstva.;

2. **NOVCA I KREDITA** (uticaj na uslove kreditiranja)

a) novo zaduživanje i pozajmljivanje države (pozajmljivanje u inostranstvu, zajmovi domaćinstvima i preduzećima, zajmovi iz inostranstva, zajmovi za domaćinstva i preduzeća),

b) operacije države sa javnim dugom (operacije na otvorenom tržištu sa kratkoročnim HoV i ostale operacije na otvorenom tržištu).

c) instrumenti KS (bankarska stopa, određivanje maksimalnih stopa, državne garancije na zajmove).

d) instrumenti koji utiču na bankarske kredite (stope obaveznih rezervi, kvantitativna ograničenja, odobravanje individualnih zajmova i ostale direktive i preporuke),

e) instrumenti koji utiču na zaduživanje i pozajmljivanje ostalih učesnika (kontrola zajmova lokalnih vlasti i javnih p-ća, kontrola zajmova privatnih p-ća putem nove emisije hartija, kontrola trgovinskih transakcija, kontrola ostalih finansijskih inovacija).;

3. **DEVIZNOG KURSA** (odnos domaće valute prema ostalim valutama)

...Instrumenti

4. DIREKTNE KONTROLE

- a) kontrola spoljne trgovine, deviza i imigracije,
- b) kontrola cijena (kontrola cijena roba i usluga, kontrola renti, kontrola dividendi, kontrola zarada),
- c) ostale kontrole domaće privrede (kontrola investicija, alokacije sirovina, kontrola izvođenja, regulisanje uslova rada, kontrola korišćenja prirodnih bogatstava, recionalisanje potrošnih dobara, kontrola standarda i kvaliteta).;

5. INSTRUMENTI PROMJENE INSTITUCIONALNOG SISTEMA

a) institucionalne promjene koje utiču na ostale instrumente (promjene u sistemu transfera domaćinstvima, promjene u sistemu subvencionisanja p-ća, promjene u poreskom sistemu, promjene u kreditnom sistemu, promjene u sistemu direktne kontrole),

b) promjene kojima se direktno utiče na uslove privređivanja (reforme poljoprivrednog zemljišta, promjene u uslovima konkurencije, promjene u vezi participacije zaposlenih, promjene u veličini državnog sektora, formiranje nacionalnih institucija),

c) tu spada i formiranje međunarodnih institucija;

- Ovi instrumenti ne djeluju direktno već posredno;
- Razlikovati INSTRUMENTE (VRSTE DEJSTVA) I MJERE EKONOMSKE POLITIKE (INTENZITET PRIMJENE NEKOG INSTRUMENTA);
- Mjera EP znači upotrebu određenog instrumenta (npr. fiskalnog) za konkretnu upotrebu (npr. smanjivanje poreza na dohodak u cilju podsticanja određene ekonomske aktivnosti)
- Instrumenti i mjere se najčešće koriste “u paketu”;

3. Planiranje institucionalne strukture privrede i privrednih reformi

- kreiranje institucionalnih pretpostavki koje će biti maksimalno u funkciji uslova da se pojedinci i preduzeća u skladu sa svojim preferencijama prilagode tržišnim zahtjevima
- **IZGRADNJA INSTITUCIJA I RAZVIJANJE TRAJNIH PRAVILA ODLUCIVANJA I OBRAZACA PONAŠANJA**
- politika fundamentalne institucionalne infrastrukture:
 1. **PLANIRANJE IZGRADNJE INSTITUCIJA** određenog ekonomskog sistema, kao preduslova funkcionisanja sistema u okviru određenog poretka, i
 2. **PLANIRANJE I UTVRĐIVANJE OPŠTIH PRAVILA PONAŠANJA** ekonomskih subjekata koja usmjeravaju veliko mnoštvo neizbježno decentralizovanih odluka, podvrgavaju ih jedinstvenom, ponovo opštem režimu i na taj način u te odluke unose pravila određenog poretka.
- “objekat” planiranja – ekonomski sistem u cjelini
- planiranje pretpostavlja "**PLANIFIKABILNOST**" ekonomskog sistema kao objekata planiranja
- **PLANIFIKABILNOST EKONOMSKOG SISTEMA** znači da se, kroz proces planiranja i izgradnje odgovarajućih institucija sistema i oblikovanja osnovnih pravila ponašanja ekonomskih subjekata pri donošenju odluka na svim nivoima odlučivanja, struktuiraju i uređuju objekat planiranja (ekonomski sistem) u željenom pravcu, u smislu obezbijeđenja funkcionisanja određenog poretka.

Teorija spontanog poretka

- izrasta iz **odluka i ponašanja** koja odražavaju **pojedinačne**, često međusobno oprečne i čak sukobljene, **preferencije, potrebe i interese**, a što uprkos tome, uspijeva da dostigne impresivnu uređenost, usaglašenost djelova i sklad
- **SPONTANI POREDAK PODRAZUMIJEVA:**
 - (1) **ODSUSTVO SVJESNOG PLANIRANJA**, ogromnog mnoštva pojedinačnih elemenata i sa njima vezanih detalja, i
 - (2) **ODSUSTVO JEDINSTVENE SKICE RAZVOJA SISTEMA** - oblikovanje ambijenta u kojem će svaki element moći da maksimalnom efikasnošću da djeluje na realizaciji sopstvenih ciljeva i zadovoljavanju vlastitih potreba
- Spontanost i složenost podrazumijevaju **radikalnu DECENTRALIZACIJU ODLUČIVANJA**, kao preduslov za max mobilnost resursa
- Međutim, **i pored oslonca na spontane snage i procese, poredak se ne stvara sam od sebe**
- Fundamentalne snage koje generišu i oblikuju poredak jesu **INSTITUCIJE i njima uslovljena opšta pravila ponašanja koja obavezuju sve subjekte** i koji čine osnovne elemente **pravnog poretka**, koji u fokusu ima **ZAŠTITU SVOJINE**
- Spontani poredak, po ovoj teoriji, **nastaje iz fundamentalne SLIČNOSTI REAKCIJA SUBJEKATA NA EGZOGENE PROMJENE**. Dok institucijama uslovljena i univerzalnim pravilima nametnuta "pravilnost" u reagovanju na spoljne impulse predstavlja jezgro i krajnje ishodište spontanog poretka.
- Međutim, **insistiranje na ideji spontanog poretka, ni u kom slučaju ne znači negiranje planiranja**

Svojina

- **SOJINA** - pravo pojedinca ili grupe da donosi odluke o načinima korišćenja objekata svojine. Kada su ti načini društveno sankcionisani i zaštićeni, oni postaju "pravo".
- Svojina je ključna komponenta svakog privrednog sistema, a ujedno i institut društvene regulacije
- Mogu se razlikovati **TRI OSNOVNA SOJINSKA PRAVA** koji definišu stvarni sadržaj **instituta svojine**:
 - a) **PRAVO KONTROLE I UPOTREBE STVARI**, tj. pravo donošenja odluka vezanih za načine korišćenja sredstava koje su predmet svojine, odnosno pravo posjedovanja, kontrole i upravljanja sredstvima; **USUS**
 - b) **PRAVO PRISVAJANJA**, tj. pravo na rezultat koji je nastao korišćenjem objekata svojina (pravo na prisvajanje ostvarenog viška); **FRUCTUS** i
 - c) **PRAVO OTUĐENJA**, tj. pravo prenosa svojine na drugog subjekta, to je glavno pravo sopstvenika – pravo raspolaganja sa stvari, **ABUSUS**.
- Dominantan oblik svojine danas je **privatna svojina**;
- Odvajanje kapital – svojine od kapital – funkcije
- Znacajne promjene u sistemu funkcionisanja privrede;
- Informacije kao izvor moci u procesu donosenja i kontrole odluka

II. Tipovi makroekonomskog planiranja

- EKSPPLICITNO INSTITUCIONALIZOVAN TIP PLANIRANJA**, koji je karakterističan je za Francusku, Italiju, **Japan**, Holandiju, **Svedsku**, Norvešku
 - postoje državne institucije za planiranje, pripremaju se nacionalni planovi privrednog razvoja, uključujući i mjere i sredstva za njegovo sprovođenje, **obligatorni** za javni sektor, **stimulativni** za privatni sektor
 - pojedine države donose nacionalni plan kao indikativni (okvirni) dokument koji usmjerava određene ekonomske aktivnosti
- MAKROEKONOMSKO PLANIRANJE KOJE NIJE EKSPPLICITNO INSTITUCIONALIZOVANO** – koji je karakterističan za određen broj tržišnih zemalja kod kojih ne postoje planska dokumenta u formalnom značenju te riječi. / Velika Britanija/
 - primjena instrumenata makroekonomske politike i nekih elemenata programiranja razvoja

Naglašeni trend ka (RE)PRIVATIZACIJI, DEREGULACIJI I LIBERALIZACIJI učinio je da se **eksplicitno** institucionalizovan sistem makroekonomskog planiranja

sve više približi tipu planiranja označenom kao oblik koji **nije eksplicitno institucionalizovan**

2.1. Indikativno planiranje u FR

- Prvi plan donijet 1946.g. (okvirni plan proizvodnje u osam ključnih sektora, uz korišćenje input-output tabela)
- Kasnije to bio osnov za osnivanje EZUC (1951)
- **INDIKATIVNOST ZNAČI DA PLAN NEMA SNAGU OBAVEZNOSTI**, uvažava se samostalnost ekonomskih subjekata
- Plan nema snagu obaveznosti, već isključivo daje **SMJERNICE** koje mogu biti od koristi pojedinim mikroekonomskim subjektima prilikom donošenja najrazličitijih investicionih **odluka**.
- Razumije se da **državna preduzeća** imaju obavezu pridržavanja planskih proporcija i zadataka.
- Sredstva pomoću kojih plan djeluje su uglavnom **finansijske prirode**
- Najčešće se radi o **BUDŽETU i PROMJENI PORESKIH OSNOVICA i STOPA u cilju promjena u budžetskim prihodima i budžetskim rashodima**. Ukratko, riječ je o direktnom naslanjanju sistema makroekonomskog planiranja na FISKALNU POLITIKU.
- **X francuski indikativni plan 1989-92** – inkorporacija nacionalne ekonomije na jedinstveno EU tržište

History of plans – France:

- Jean Monnet 1947 Recovery
- Harmonization 1952-1965 (conflict of short term stabilization and long term investment)
- Social concerns 1965-1975 (regional plans and technical models)
- Late 1970s planning decline
- 1980 socialist reforms (expansion of the public sector) Mitterrand 1989
- High-tech momentum (1980-1984)
- Administrative decentralization (1984-1988)
- Internal market (1989-1992) and EU
- FP plan- it shows the directions in which the economy ought to go, rather than providing specific targets for individual plants and firms

CURRENT PLANNING AGENDA:

- Globalization and the French economy
- The evolution of the EU
- Social cohesion (diminishing various divides), EST cohesion
- Institutional modernization
- Multilateral economic policy coordination
- New economic governance (EC, MS)
- EU development strategy – Europe 2020

2.2. Makroekonomsko planiranje u Japanu (indikativnog karaktera)

- Tri nivoa planiranja:
 1. **DUGOROČNE PROGNOZE** globalnih privrednih i društvenih promjena
 2. **SREDNJEROČNI PLANOVI** - konkretizacija i kvantifikacija pojedinih vladinih mjera u vremenskom intervalu koji nije duži od 5 godina
 3. **BUDŽETSKO PLANIRANJE** (programiranje na rok od 1 godine)

Kao i kod većine aktivnosti koje se realizuju u okviru pojedinih državnih ministarstava, i kod planiranja, jedno od ključnih obeležja sva tri pomenuta nivoa je **izražena koordiniranost akcija i mjera države i aktivnosti kompanija.**

PLANOVI – orjentiri u razvoju privatih preduzeća, obavezni za državna preduzeća i institucije

- **Ciljevi indikativnog makroekonomskog planiranja u Japanu su:**
 - a) formulisanje ekonomskih strategija i nosećih pravaca razvoja,
 - b) selekcija oblasti kojima je za nesmetan razvoj neophodna državna potpora
 - c) definisanje intenziteta i karaktera tog učešća države.
- Izuzetno dobro organizovana **STATISTIČKA SLUŽBA I SISTEM DRUŠTVENOG RAČUNOVODSTVA (NACIONALNI RAČUNI)**
- **Srednjoročni plan se sastoji od 3 dijela:**
 1. opšti plan društveno-ekonomskog razvoja,
 2. program državnih potreba i investicionih rashoda po sektorima, kao i
 3. preporuke, instrumenti i mjere ekonomske politike
- **Centralni zadatak nacionalnog planiranja u Japanu je permanentno usavršavanje srednjoročnih makroekonomskih modela**
- **Tri kategorije modela:**
 - a) modela statističkih promjena (obim ST, demografske prognoze itd.),
 - b) promjena u pojedinim instrumentima makroekonomske politike (javni rashodi, posredni i neposredni porezi, itd.) i
 - c) promjena u osnovnim makroekonomskim veličinama (BDP, zaposlenost, cijene, i sl.).

2.3. Supranacionalno planiranje

supranacionalno planiranje, kao izraz zajedničkog usmjeravanja privrednog razvoja u mnogim međunarodnim organizacijama (UN sistem, IMF, WB, WTO), posebno međunarodnim ekonomskim organizacijama kao OECD, kao i regionalnim ekonomskim integracijama poput **EU**, zatim G-20..)

The UNITED NATIONS system

PRINCIPAL ORGANS OF THE UNITED NATIONS

INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE

SECURITY COUNCIL

GENERAL ASSEMBLY

ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL

TRUSTEESHIP COUNCIL

SECRETARIAT

Military Staff Committee
 Standing Committee and ad hoc bodies
 International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia
 International Criminal Tribunal for Rwanda
 UN Monitoring, Verification and Inspection Commission (Iraq)
 United Nations Compensation Commission
 Peacekeeping Operations and Missions

Main committees
 Other sessional committees
 Standing committees and ad hoc bodies
 Other subsidiary organs

FUNCTIONAL COMMISSIONS

Commission for Social Development
 Commission on Human Rights
 Commission on Narcotic Drugs
 Commission on Crime Prevention and Criminal Justice
 Commission on Science and Technology for Development
 Commission on Sustainable Development
 Commission on the Status of Women
 Commission on Population and Development
 Statistical Commission

REGIONAL COMMISSIONS

Economic Commission for Africa (ECA)
 Economic Commission for Europe (ECE)
 Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC)
 Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP)
 Economic and Social Commission for Western Asia (ESCWA)
 United Nations Forum on Forests
 Sessional and Standing Committees, Expert, ad hoc and related bodies

RELATED ORGANIZATIONS

IAEA
 International Atomic Energy Agency

WTO (trade)
 World Trade Organization

WTO (tourism)
 World Tourism Organization

CTBTO Prep.com
 PrepCom for the Nuclear-Test-Ban-Treaty Organization

OPCW
 Organization for the Prohibition of Chemical Weapons

SPECIALIZED AGENCIES*

ILO
 International Labour Organization

FAO
 Food and Agriculture Organization of the United Nations

UNESCO
 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

WHO
 World Health Organization

WORLD BANK GROUP

IBRD International Bank for Reconstruction and Development
IDA International Development Association
IFC International Finance Corporation
MIGA Multilateral Investment Guarantee Agency
ICSID International Centre for Settlement of Investment Disputes

IMF
 International Monetary Fund

ICAO
 International Civil Aviation Organization

IMO
 International Maritime Organization

ITU
 International Telecommunication Union

UPU
 Universal Postal Union

WMO
 World Meteorological Organization

WIPO
 World Intellectual Property Organization

IFAD
 International Fund for Agricultural Development

UNIDO
 United Nations Industrial Development Organization

OSG
 Office of the Secretary-General

OIOS
 Office of Internal Oversight Services

OLA
 Office of Legal Affairs

DPA
 Department of Political Affairs

DDA
 Department for Disarmament Affairs

DPKO
 Department of Peacekeeping Operations

OCHA
 Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

DESA
 Department of Economic and Social Affairs

DGACM
 Department of General Assembly and Conference Management

DPI
 Department of Public Information

DM
 Department of Management

OIP
 Office of the Iraq Programme

UNSECOORD
 Office of the United Nations Security Coordinator

OHRRLLS
 Office of the High Representative for the Least Developed Countries, Landlocked Developing Countries and Small Island Developing States

ODC
 Office on Drugs and Crime

UNOG
 UN Office at Geneva

UNOV
 UN Office at Vienna

UNON
 UN Office at Nairobi

PROGRAMMES AND FUNDS

UNCTAD
 United Nations Conference on Trade and Development

UNDP
 United Nations Development Programme

UNHCR
 Office of the United Nations High Commissioner for Refugees

ITC
 International Trade Centre (UNCTAD/WTO)

UNIFEM
 United Nations Development Fund for Women

UNICEF
 United Nations Children's Fund

UNDCP
 United Nations Drug Control Programme

UNV
 United Nations Volunteers

WFP
 World Food Programme

UNEP
 United Nations Environment Programme

UNFPA
 United Nations Population Fund

UNRWA**
 United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East

UNHSP
 United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat)

OTHER UN ENTITIES

OHCHR
 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights

UNOPS
 United Nations Office for Project Services

UNU
 United Nations University

UNSSC
 United Nations System Staff College

UNAIDS
 Joint United Nations Programme on HIV/AIDS

RESEARCH AND TRAINING INSTITUTES

INSTRAW
 International Research and Training Institute for the Advancement of Women

UNITAR
 United Nations Institute for Training and Research

UNIDIR**
 United Nations Institute for Disarmament Research

UNICRI
 United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute

UNRISD
 United Nations Research Institute for Social Development

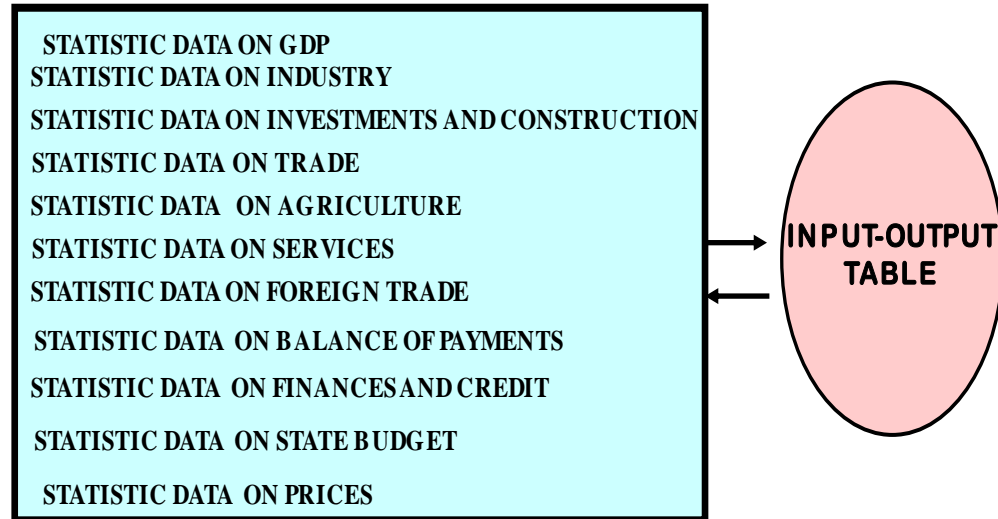
*Autonomous organizations working with the United Nations and each other through the coordinating machinery of the Economic and Social Council.

**Report only to the General Assembly.

3. Nedostaci makroekonomskog planiranja

- zavisi od primjene odgovarajućih makroekonomskih modela
- u najvećem stepenu je **funkcija pouzdanosti podataka** sa kojima operiše
- modeli makroekonomskog indikativnog planiranja, ne djeluju efikasno u situacijama ispoljavanja **najrazličitijih šokova (posebno eksternih)**

Significance of input-output table

- Nedostatak: ne mogu se uspješno tretirati fenomeni kao što su **prirodne katastrofe** (zemljotresi, poplave, suse, pozari i druge elementarne nepogode) ili promjene koje uzrokuje čovjek (naftni šok, na primjer) čak i pod pretpostavkom da su iste anticipirane planom.

4. PREDVIĐANJE - svojevrsni vodič makroekonomskog planiranja

Predviđanja ili prognoze su **PRORAČUNI O TOME ŠTA ĆE SE VJEROVATNO DOGODITI U BUDUĆNOSTI.**

- scenariji budućih trendova privrednog razvoja, budućih stanja sistema i okruženja u kom firme funkcionišu
- Često u upotrebi metode predviđanja na **osnovu analogije, ekstrapolacije trendova, makroekonomskog modeliranja, kompjuterske simulacije, intuitivnog zaključivanja i sl.**
- **METODE PREDVIĐANJA** se razvrstavaju na različite načine, jedna od najčešće korišćenih je slijedeća klasifikacija:
 - 1) intuitivne (kvalitativne) metode,
 - 2) metode temeljene na statistici i statističkoj analizi
 - 3) matematičke (kvantitativne) metode
- **Predviđanje može biti: 1) kratkoročno i 2) dugoročno**
- **Kraći period – veća tačnost prognoziranja (preciznost)**
- **Prognoziranje prije svega ima usmjeravajući karakter, vodič MEP i EP**
- **Sve više predstavlja skup metoda i tehnika u otkrivanju i preciziranju razvojnih prednosti pojedinih zemalja (koristi statistiku, matematiku, ekonometriju, operaciona istraživanja..)**

5. PROJEKTOVANJE kao instrument makroekonomskog planiranja

Projektни pristup nastoji da inkorporira **eksterne efekte** u makroekonomsku analizu

- Prelaz sa koncepta tr.proizvodnje na koncept **TROŠKOVA RAZVOJA**
- Jedna od najpoznatijih tehnika projektovanja predstavlja **ANALIZA TROŠKOVI - REZULTATI (cost-benefit)** – kvantificiranje doprinosa pojedinih projekata ukupnom privrednom i šire, društvenom razvoju
- **COST-BENEFIT ANALIZA** najširu primjenu ima kod ocjenjivanja investicionih alterantiva u oblastima za čiji razvoj postoji **JAVNI INTERES** i za čije finansiranje se koriste javna sredstva: vodosnabdijevanje, obrazovanje, zdravstvo, nauka, odbrana, uređenje gradskog zemljišta (komparacija troškova i potencijalnih efekata kod ocjene različitih investicionih alternativa, posebno kod **INFRASTRUKTURE**).
- **Postupak primjene cost-benefit analize podrazumijeva:**
 - 1) definisanje projekata
 - 2) utvrđivanje i kvantifikaciju očekivanih troškova i rezultata,
 - 3) Izbor diskontne stope,
 - 4) diskontovanje troškova i rezultata i
 - 5) komparaciju sadašnje vrijednosti troškova i rezultata u cilju donošenja odluke o prihvatanju ili neprihvatanju određenog projekta.

Cost-benefit analiza

- Ocjena troškova i efekata za svaku investicionu alternativu
- Pomoću diskontne stope svode se očekivani troškovi i rezultati na sadašnju vrijednost
- Komparacija sadašnje vrijednosti troškova i rezultata i donošenje odluka o prihvatanju ili neprihvatanju određenog projekta obavlja se na osnovu precizno definisanih **kriterijuma mjerenja troškova i rezultata**.
- Najčešće korišćena su sljedeća tri kriterijuma mjerenja, tj. poređenja troškova i rezultata:
 - neto sadašnja vrijednost,
 - odnos rezultata i troškova i,
 - interna stopa rentabilnosti

6. Međusektorski modeli kao analitička osnova MEP

- Međusektorska analiza
- Vasil Leontijev, razvoj međusektorskog modela, empirijska povezanost američke privrede 1891-1929 (objavio 1941.g.)
- Prikazao opštu međuzavisnost različitih djelova privrede (sektora), uspio da pomoću kvantitativnih relacija približi logiku funkcionisanja privrede u cjelini

Dodatak:

Reforma drzavne uprave u Crnoj Gori

Izazovi kreiranja optimalne
institucionalne strukture i obima
crnogorske javne administracije

Primjer: organizacija institucija CG 2009 (državni organi, lokalna samouprava, regulatori, pravna lica sa javnim ovlasćenjima)

		Sistemati- zovano radnih mjestâ	Broj zapos- lenih			Sistemati- zovano radnih mjestâ	Broj zapos- lenih
ORGANI DRŽAVNE UPRAVE		22%	11.625		ORGANI DRŽAVNE UPRAVE		
1	Ministarstvo finansija	242	242	34	Uprava za imovinu	267	268
2	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave	740	740	35	Lučka uprava	15	0
3	Ministarstvo ekonomije	227	227	36	Direkcija javnih radova	26	28
4	Ministarstvo poljop.e, šumarstva i vodoprivrede	82	82	37	Direkcija za saobraćaj	61	41
5	Ministarstvo saobrać, pom. i telekomunikac.	78	78	38	Direkcija za javne nabavke	15	13
6	Ministarstvo kulture, sporta i medija	50	50	39	Direkcija za razvoj MSP	23	23
7	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	148	148	40	Direkcija za zaštitu tajnih podataka	14	5
8	Ministarstvo zdravlja	110	110	41	Direkcija za željeznice	12	5
9	Ministarstvo prosvjete i nauke	98	98	42	Zavod za statistiku	203	135
10	Ministarstvo uređ. prostora i zaštite ž.s.	194	194	43	Hidrometeorološki zavod	137	115
11	Ministarstvo turizma	61	61	44	Seizmološki zavod	12	12
12	Ministarstvo pravde	41	41	45	ZAMTES	16	16
13	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	27	27	46	Zavod za školstvo	85	74
14	Ministarstvo inostranih poslova	313	313	47	Zavod za izvršnje krivičnih sankcija	405	499
15	Ministarstvo odbrane	347	347	48	Državni arhiv	178	158
16	Ministarstvo za informaciono društvo	65	65	49	Zavod za metrologiju	34	31
17	Ministarstvo za evropske integracije	45	45	50	Zavod za zbrinjavanje izbjeglica	35	18
18	Generalni sekretarijat Vlade	150	150	51	Zavod za intelektualnu svojinu	31	16
19	Sekretarijat za zakonodavstvo	28	28	52	Agencija za duvan	7	5
20	Poreska uprava	744	744	53	Agencija za zaštitu ž. sredine	80	16
21	Uprava za nekretnine	473	473		CVU Meljine – Min. odbrane		259
22	Uprava carina	669	669				
23	Uprava pomorske sigurnosti	58	58				
24	Veterinarska uprava	50	50				
25	Uprava za antikorupcijsku inicijativu	17	17				
26	Uprava za sprječ. pranja novca i fin. teror.	34	34				
27	Uprava za šume	455	455				
28	Uprava za vode	14	14				
29	Uprava za kadrove	21	21				
30	Uprava policije	5.189	5.189				
31	Uprava za igre na sreću	29	29				
32	Uprava za zaštitu konkurencije	13	13				
33	Fitosanitarna uprava	38	38				

Ostali državni organi / finansiranje iz budžeta Crne Gore	3.315 (6%)	Regulatori, pravna lica sa javnim ovlaštenjima i ostale institucije	1.643 (3%)
Predsjednik Crne Gore	19	Centralna banka / sopstveni izvori finansiranja	278
Skupština Crne Gore	189	Agencija za radio-difuziju / sop. izvori finansiranja	18
Vojska Crne Gore	2.090	Agencija za telek. i pošt. djelatnost /sopstv. izvori	60
Agencija za nacionalnu bezbjednost	391	Agencija za energetiku / sopstveni izvori finansiranja	18
Agencija za promociju stranih investicija	4	Agencija za nadzor osiguranja / sopstveni izvori	7
Centri za socijalni rad i ustanove	604	Komisija za hartije od vrijednosti / sopstveni izvori	26
Državni protokol	18	Komisija za kontrolu postupka jav. nabavki / budžet	7
Lokalna samouprava i lokalni parlament / lokalni budžet	11.321 (22%)	Državna revizorska institucija / budžet CG	50
Lokalna samouprava	6.273	Komisija za utvrđ. konflikta interesa / budžet CG	9
Lokalni parlamenti	720	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda / budžet CG	22
JP sektora komunalne djelatnosti	4.328	Akreditaciono tijelo / budžet CG i sopstveni izvori	6
Obrazovanje / finansiranje iz budžeta Crne Gore	13.093 (25%)	Institut za standardizaciju Crne Gore / budžet CG	20
Predškolsko obrazovanje	1.467	Turistička organizacija Crne Gore / budžet CG i sopstv. izvori	20
Osnovno obrazovanje	6.987	Centar za ekotoksikološka ispitivanja / budž. CG i sopstv. izv.	68
Srednje obrazovanje	3.381	Institucije kulture koje se finansiraju preko Min. kulture¹	505
Univerzitet Crne Gore	1.258	Kraljevsko pozorište / budžet CG i sopstveni izvori	21
Pravosudni organi / finansiranje iz budžeta CG	1.873 (4%)	Crnogorsko narodno pozorište / budžet i sop. izvori	153
Sudstvo	1358	JP Nacionalni parkovi Crne Gore / budžet CG i sopstv. izvori	130
Tužilaštvo	224	JP Morsko dobro / sopstveni izvori finansiranja	39
Organi za prekršaje	291	JP Regionalni vodovod / budžet CG i sopstveni izvori,	19
Državni fondovi / finansiranje iz budžeta CG	9.324 (18%)	Ispitni centar / budžet CG	28
Fond za zdravstveno osiguranje	8.707	Regionalni centar za obuku ronilaca / budžet CG	20
Fond PiO	250	Agencija za lijekove i medic. sredstva / budžet i sopstv. izvori	22
Zavod za zapošljavanje	346	Centar za iseljenike / budžet CG	4
Fond za razvoj	15	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti / budžet CG	28
Fond za obeštećenje	6	Zavod za udžbenike i nast. sredstva / budžet i sop. izvori	42
		Centar za stručno obrazovanje / budžet CG	23
UKUPNO	52.194	ZAPOSLENIH tada bilo oko 171.929, pa je ovaj broj oko	30,35%

¹ JU Pomorski muzej CG, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Centralna narodna biblioteka „Đurđe Crnojević”, JU Mauzolej Petra II Petrovića Njegoša, JU Narodni muzej Crne Gore, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Biblioteka za slijepe Crne Gore, JU Centar savremene umjetnosti Crne Gore; Centar za arheološka istraživanja Crne Gore, JU Muzički centar Crne Gore, JU Prirodnjački centar Crne Gore, JU Crnogorska kinoteka, Republički zavod za zaštitu prirode

Reforma državne uprave: od obnove nezavisnosti (eskpanzija) do racionalizacije i plana daljih reformi državne uprave (ekonomska kriza)

- Po strukturi, 2009. godine organi državne uprave čine 22% ovog broja (11.625), ostali državni organi 6% (3.315), lokalna samouprava 22% (11.321), obrazovanje 25% (13.093), pravosudni organi 4% (1.873), državni fondovi koji uključuju sektor javnog zdravstva čine 18% (9.324), a ostali 3% (1.643).
- Organizaciju državne uprave u Crnoj Gori početkom **2012.**, godine, po **Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave**, čine **53 organa** (16 ministarstava, 1 sekretarijat, 18 uprava, uključujući i UPRAVU ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE, 10 zavoda, 6 direkcija i 2 agencije).
- 2004. godine bilo ih je svega **23 organa** (18 ministarstava i 19 ostalih organa).
- Rast institucija posljedica je obnavljanja državnosti, kao i zahtjeva procesa evropskih i evroatlantskih integracija.